Глава 5

Падането на Румъния и новата задача на маршал Жуков

На 20 август съветското командване започва голяма офанзива в южния участък на фронта, станала известна като Яш-Кишиневска операция. При значителното превъзходство на Червената армия в жива сила и огнева мощ позициите на противостоящите германско-румънски войски не изглеждат особено надеждни. Воден от маниакалното си желание да не отстъпва територии, Хитлер допълнително е утежнил тяхното положение, забранявайки да се изгради отбранителна линия в Карпатите. След тежки боеве на 23 август 3-та румънска армия прекратява съпротивата и се предава. Фронтът е пробит, голяма част от останалите германско-румънски войски попадат в обкръжение. Пътят на Червената армия през Дунавската равнина към българската граница е открит. (52) Същият ден румънският крал Михай с помощта на опозицията извършва преврат и арестува правителството на Йон Антонеску. На 24 август, след неуспешен опит за контрапреврат от Вермахта, съставеното ново правителство обявява война на Германия и иска помощ от СССР.

Вече дори за политически неизкушените хора е ясно, че Хитлер няма никакъв шанс да спечели войната. Току-що е загубил румънската военна подкрепа и единствения природен източник на нефт за Райха. Вермахтът отстъпва, водейки непосилни боеве на Източния фронт, на италианския фронт и на Западния фронт във Франция. Германската армия допълнително е разтегната от Норвегия до Гърция и остров Крит, където поддържа значителни войскови съединения в очакване на нови вражески десанти. Англо-американските бомбардировки постепенно смазват военната промишленост и индустриалните индекси на съюзниците многократно надвишават германските. Загубите на жива сила, въоръжение и техника вече не могат да бъдат попълвани. Организираният от висши офицери преди месец неуспешен атентат срещу Хитлер показва настъпващото обезверяване и разложение сред командния състав на Вермахта. Става все по-убедително, че това, което се чува

от радиостанциите на Обединените нации, не е патриотична пропаганда, а истината за неминуемия крах на Третия райх. Може би думите на един германски летец характеризират най-точно положението, в което е изпаднала неговата страна: „Този, който отхапе по-голям залък, отколкото може да преглътне, се задавя и умира".

Този 23 август прелива от събития – след 25 дни обмисляне Молотов отговаря с официална нота на американското искане: „От името на съветското правителство желая да ви информирам, че то няма възражения към предложението на Съединените щати да поднесе на вниманието на българското правителство, че процедурата във връзка с разговорите с представители на правителствата на Съединените щати, Съветския съюз и Великобритания, която беше съгласувана между нас през февруари 1944, може все още да бъде използвана". (53) С други думи, най-после Молотов се съгласява България да напусне войната и да сключи примирие, но ненадейно предлага за място на преговорите Анкара вместо Кайро. Надбягването с времето продължава.

Пак на този ден – 23 август – маршал Георги Жуков, който е първият след Сталин в съветската военна йерархия, светкавично е извикан в Държавния комитет по отбраната, за да изпълни специална задача. „Специалната задача се състоеше в следното – пише маршалът, – когато съветските войски настъпят в Румъния, аз трябваше да излетя за щаба на Трети украински фронт и да подготвя фронта за война с България... Сталин ме посъветва преди полета непременно да се срещна с Георги Димитров, за да се запозная с общополитическата обстановка..." В края на разговора Димитров казва: „Нашата партия е оглавила освободителното движение и е взела твърд курс за въоръжено въстание, което ще бъде осъществено с пристигането на Червената армия". (54) Така в един и същи ден Сталин дава своето съгласие САЩ и Великобритания да сключат примирието и България да премине на страната на съюзниците, като същевременно нарежда на Жуков да подготви армията за война с България! „Бащата на народите" постига един от върховете на своето лицемерие.